

het machtsapparaat van den staat eischen, die deze nooit vervullen kan.

I.

De opvatting van mannen als Wilbrandt moet er toe leiden, dat de sociale maatregelen worden gezien als pogingen om „zu flicken am Kleide des Kapitalismus, das mürb wird wie Zünder, zerfällt und kein Kleid mehr bleibt für unsere Blöße." De weg tot echte waardeering en daardoor tot voortbouw aan die maatregelen wordt aldus ten deele versperd. Gesuggereerd wordt de gedachte, dat dat alles ten slotte toch weinig beteekent en alleen de principieel andere orde van zaken genezing kan brengen, alsof de grenzen aan sociale hervorming gesteld niet in elken maatschappijvorm aanwezig waren. Aldus wordt aan de enorme wijziging, die in de verhoudingen der werkende menschen heeft plaats gevonden, geen recht gedaan. En dat is voor de rechtsstudie een ernstig bezwaar.

Wanneer Stephan Bauer in zijn artikel: „Arbeiterschutzgesetzgebung" in het Handwörterbuch der Staatswissenschaften over deze maatregelen spreekt, dan typeert hij die als „der grosse Prozess der Rezeption des Britischen Arbeitsrechtes, der an Tragweite für die Menschheit mindestens so wichtig ist wie die Uebernahme und Umbildung des römischen Eigentums- und Obligationenrechts." Met instemming zijn deze woorden overgenomen door Sinzheimer en ten onzent door Levenbach²⁾ in zijn openbare les, gehouden bij de aanvaarding van het lectoraat in het arbeidsrecht aan de stedelijke Universiteit alhier. Uit overtuiging sluit ik mij bij deze waardeering aan. Niet het grijpen naar een denkbeeldigen productievorm, die nooit komt omdat hij niet op de realiteit doch op een wijsgeerig-economisch dogma rust, maar in de bestaande orde van zaken zoeken naar steunpunten voor uitbouw lokt mij aan. Het is mijn bedoeling om, staande op het standpunt, dat de arbeidswetgeving, in ruimen zin genomen, een zegen is voor ons land en van belang voor een goede rechtsontwikkeling, over de verhouding van deze wetgeving tot ons privaatrecht een paar opmerkingen te maken, in hoofdzaak door die verhouding te benaderen aan de hand van een bepaalde materie uit ons Wetboek van Koophandel, de